

Chiméra duševního vlastnictví

Jakub Skala

Letní Akademie Mises Institutu
2011

Obsah

- Co je to duševní vlastnictví?
- Svět s chimérou DV
- DV a přirozená práva
- DV a utilitarianismus
- Svět bez DV

Obsah

- Co je to duševní vlastnictví?
- Svět s chimérou DV
- DV a přirozená práva
- DV a utilitarianismus
- Svět bez DV

Co je to DV?

- Vlastnická práva k nehmotným (nehmatatelným) věcem, tj. k myšlenkám, vzorcům, atd. pramenící z duševní kreativity
 - Trademarky
 - Patenty
 - Copyrighty
 - (Obchodní tajemství)

Obsah

- Co je to duševní vlastnictví?
- Svět s chimérou DV
- DV a přirozená práva
- DV a utilitarianismus
- Svět bez DV

Svět s chimérou DV

- Trademarky
- Patenty
- Copyrighty
- (Obchodní tajemství)

Obchodní tajemství

- Příklady: Databáze seismických dat, seznamy klientů, corporate governance, recept na Coca-Colu, ...
- Lze ošetřit smluvně (nejčastěji smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem)
- Zbytečně chráněné zákony

Svět s chimérou DV

- Trademarky
- Patenty
- Copyrighty
- (Obchodní tajemství)

Trademarky

- Obchodní značka: název, logo, fráze
- Mercedes, , , ...

Komu porušení TM způsobuje škodu?
výrobce (*de iure*) x zákazník (*de facto*)

Trademarky

Kdo utrpěl újmu: Zákazník? Louis Vuitton?

Svět s chimérou DV

- Trademarky
- Patenty
- Copyrighty
- (Obchodní tajemství)

Patenty

- vlastnické právo u vynálezů, tj. u zařízení nebo procesů, které vykonávají „užitečnou“ funkci
- fakticky garantuje vynálezci omezený monopol na výrobu, použití či prodej vynálezu
- ve skutečnosti držitel patentu garantuje pouze právo *vyloučit* (tj. zabránit ostatním vyrábět či užívat patentovaný vynález); negarantuje držiteli patentu právo *používat* patentovaný vynález
- ne každý vynález nebo objev je patentovatelný

Patenty

- v USA tři kategorie oblastí, které jsou nepatentovatelné – přírodní zákony, přírodní jevy a abstraktní myšlenky

Přesun zdrojů z teoretického výzkumu do praktického

- snesení abstraktní myšlenky na nějaký typ „praktické aplikace“ tj. „užitečný, konkrétní a hmatatelný produkt“ nicméně patentovatelné je
- doba trvání je dvacet let od chvíle, kdy byla vyplněna žádost o patent

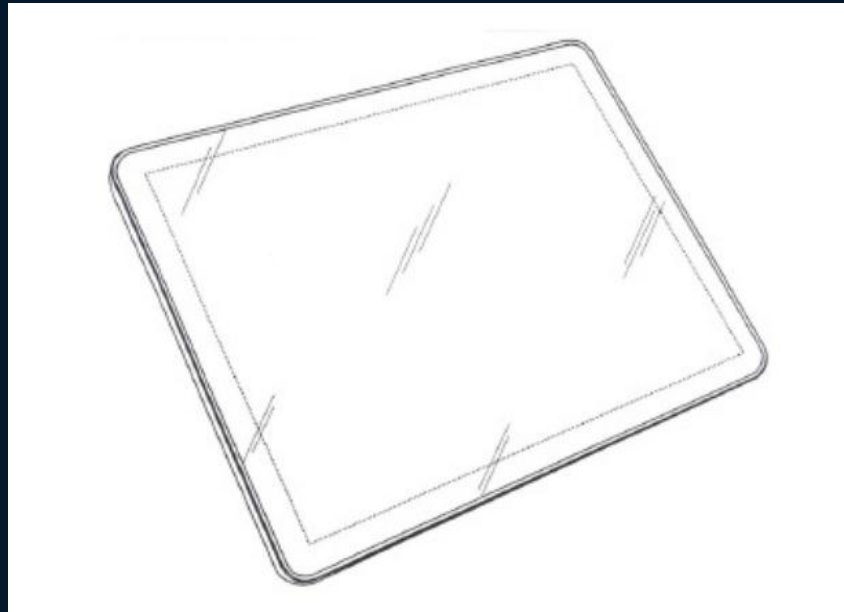
Patenty

Patentové války

- Bitva o smart telefony (Apple vs. HTC vs. Samsung vs. Nokia vs. ...)
- iPad

Obrázek patentu (iPad)

Svět s chimérou DV

- Trademarky
- Patenty
- Copyrighty
- (Obchodní tajemství)

Copyrighty

- právo dané autorům „originálních prací“ (např. knih, článků, filmů, počítačových programů, ...)
- udělují exkluzivní právo reprodukovat danou práci, připravovat deriváty (odvozeniny) dané práce nebo předvádět či prezentovat práci veřejnosti
- chrání pouze *formu* či *vyjádření* dané myšlenky, nikoliv samotné výchozí myšlenky
- nemusí být zaregistrován, aby existoval. Vzniká automaticky ve chvíli, kdy je práce (myšlenky) „zafixovaná“ do „hmotného vyjadřovacího média“
- trvá po dobu autorova života a dalších sedmdesát let

OSA

- Poplatky za hudbu/TV v restauracích, na diskotékách, ... (duplicitní poplatky)
- Poplatky za prázdná CD/DVD (presumpce neviny?)
- Zastráňovací metody, nepřiměřené tresty

Kolik peněz jde skutečně autorům?

OSA

	2006	2007	2008	2009	2010	rozdíl 10 - 09
inkaso celkem	631 719	705 330	813 156	857 678	818 600	- 39 078
náklady celkem	102 124	112 387	129 581	137 912	149 210	11 298
rozúčtované autorské odměny	547 932	527 310	592 488	622 550	601 104	- 21 446
režijní zatížení	16,17%	15,93%	15,94%	16,08%	18,23%	2,15%

	2006	2007	2008	2009	2010	rozdíl 10 - 09
autoři	211 389	220 776	246 203	265 354	242 480	- 22 874
nakladatelé	163 778	154 047	181 426	199 452	182 778	- 16 674
ostatní právnické osoby	7 545	7 400	6 705	9 276	10 015	1 539
do zahraničí	165 220	145 087	158 154	148 468	165 031	16 563

Autorům jde méně než
50% příjmů OSA

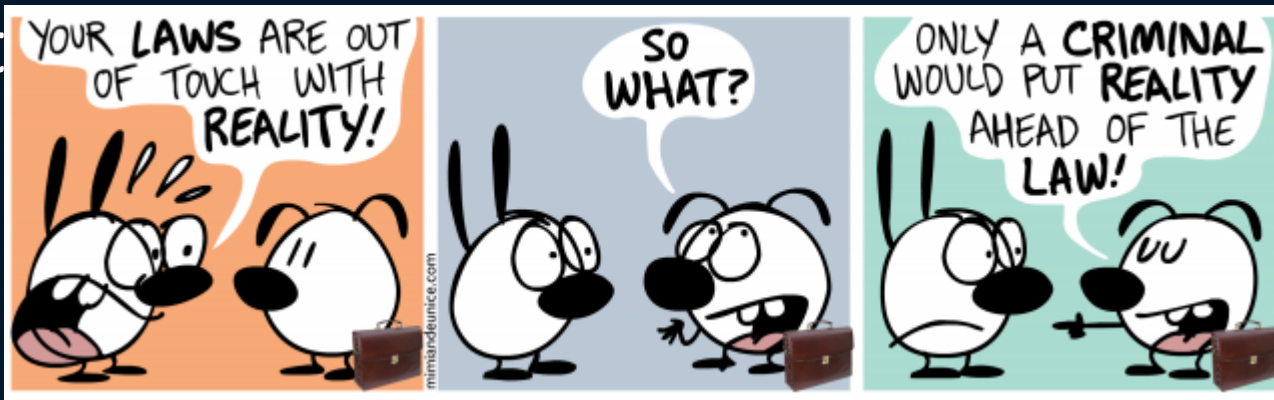

* tisíce Kč, nelegálně staženo ze stránky OSA

Společné znaky DV

- Arbitrární
- **Narušují vlastnická práva ke hmotným věcem**
- Přenášejí náklady na ochranu výtvorů od tvůrců k daňovým poplatníkům
- Zbytek

Obsah

- Co je to duševní vlastnictví?
- Svět s chimérou DV
- DV a přirozená práva
- DV a utilitarianismus
- Svět bez DV

DV a přirozená práva

- Rozpory mezi libertariány
 - Obhájci DV: Rand, Spooner, Galambos
 - Oponenti DV: Rothbard, Palmer, Kinsella

DV a přirozená práva

- Může být každá myšlenka předmětem vlastnictví?

Ne = arbitrární rozlišování

Ano = Galambos

Odporuje univerzálním
přirozeným právům

Absurdní (dům, kolo, oheň, ...)

Může být vůbec nějaká myšlenka předmětem vlastnictví?

Problémy arbitrárního rozdělení myšlenek

- Rand

- rozlišuje mezi nepatentovatelným *objevem* a patentovatelným *vynálezem*
- argumentuje, že „*vědecký nebo filosofický objev, který objasňuje přírodní zákony, princip nebo stav reality, který byl dříve neznámý*“ není vytvořen svým objevitelem

- Kinsella

- Nikdo nevytváří *hmotu*, lidé s ní pouze manipulují a uchopují ji podle fyzických zákonů
- V tomto smyslu nikdo ve skutečnosti nic *nevytváří*. Jedinci pouze přeskupují hmotu do nového uspořádání a nových vzorců.

Problémy arbitrárního rozdělení myšlenek

- Délka duševního vlastnictví
 - Rand: po dobu života autora
 - Rand: dědici tvůrce se nepodílejí na tvorbě a tak nemají nárok na odměnu
 - vlastnictví?
- Copyright - Proč zrovna 70 let po smrti?

DV a přirozená práva

- Může být každá myšlenka předmětem vlastnictví?

Ne = arbitrární rozlišování

Ano = Galambos opět na scéně

Odporuje univerzálním
přirozeným právům

Absurdní (dům, kolo, oheň, ...)

Může být vůbec nějaká myšlenka předmětem vlastnictví?

Vznik vlasnictví

- Rozpory mezi libertariány

- Obhájci DV: Rand, Spooner, Galambos

- Oponenti DV: Rothbard, Palmer, Kinsella

Rand: *„právo na produkty vlastní mysli“*

Kinsella: *„tvorba není postačující ani nezbytnou podmínkou pro vlasnictví“*

Vznik vlastnictví

tvorba vs. vzácnost

Rand: „*Tvorba je zdrojem vlastnických práv.*“

Kinsella: „*Vzácnost je zdrojem vlastnických práv.*“

- **Vlastní suroviny = vlastním produkt (tvorba neimplikuje vlastnictví)**
- **Cizí suroviny = nevlastním produkt (tvorba neimplikuje vlastnictví)**
- **Přivlastněné suroviny = vlastním produkt (tvorba opět neimplikuje vlastnictví)**

Klíčové je předchozí držení suroviny, samotná tvorba není zdrojem vlastnických práv!

Vlastnická práva

Je tedy vzácnost zdrojem vlastnických práv?

„Pouze protože existuje vzácnost, existuje vůbec problém formulování morálních práv; dokud jsou statky nadbytečné („volné“ statky) není konflikt nad jejich používáním možný a žádná koordinace činností není potřebná. Tedy jakákoliv korektně koncipovaná etika musí být formulovaná jako teorie vlastnictví, tj. teorie přiřazování práva výlučné kontroly vzácných prostředků. Protože jedině potom je možné se vyhnout jinak nevyhnutelným a neřešitelným konfliktům.“

- Hoppe (A Theory of Socialism and Capitalism)

→ ANO

Tvorba vs. vzácnost

Může být vůbec nějaká myšlenka předmětem
vlastnictví?

Jsou myšlenky vzácné?

Myšlenky a vzácnost

„Ten kdo ode mne přejme nápad, přejme instrukci, aniž bych o ni já přišel; tak jako ten, kdo si ode mne připálí svíčku, získá světlo, aniž bych já potemněl.“

- Thomas Jefferson

- Myšlenky nejsou předmětem interpersonálního konfliktu

→ neexistuje potřeba vlastnických práv

Myšlenky nejsou vzácné!

A tedy odpověď na otázku: „**Může být vůbec nějaká myšlenka předmětem vlastnictví?**“ zní **NE**.

DV a přirozená práva závěr

- Zákony DV narušují nebo „berou“ vlastnictví vlastníkům hmatatelného majetku tak, že přesouvají částečné vlastnictví autorům a vynálezci.
- Porušují princip prvotního přivlastnění

DV není v souladu s přirozenými právy
DV je násilí

Obsah

- Co je to duševní vlastnictví?
- Svět s chimérou DV
- DV a přirozená práva
- DV a utilitarianismus
- Svět bez DV

DV a utilitarianismus

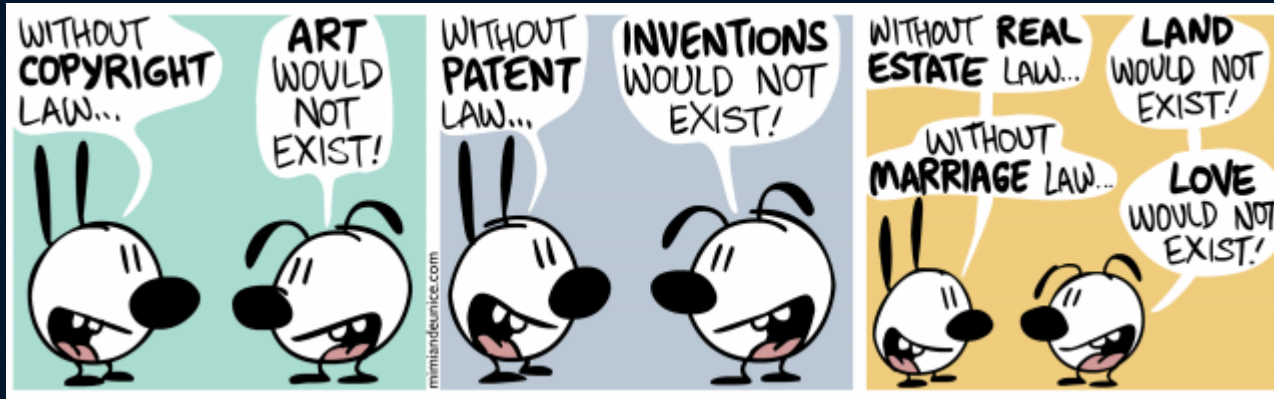
- „DV přináší čistý užitek“
 - neporovnatelné
 - neospravedlnitelné
 - neprokazatelné
 - roční náklady v USA 40 mld dolarů
 - roční výnosy ?

Obsah

- Co je to duševní vlastnictví?
- Svět s chimérou DV
- DV a přirozená práva
- DV a utilitarianismus
- Svět bez DV

Svět bez DV

Jak by vypadal svět bez DV?

Nevíme!

Diskuse

Díky za pozornost !

Reference

- Stephan Kinsella: *Against Intellectual Property*
(česky na mises.cz v průběhu podzimu)
- Boldrin & Levine: *Against Intellectual Monopoly*